

מִיָּלָה, וְכִתִּיב (ירמיה יא טו) וּבִשְׂר קִדְש יַעֲבֵרוּ מֵעֲלֶיךָ.
וּבְרִית צְדִיק דּוֹבִינוּ לִיה.

וּכְלָא בְּחַד דְּרָגָא, שִׁבְת, וּבְרִית מִיָּלָה, וְצְדִיק.
וּרְזָא דָא, (עמוס ב ו) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל
וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, וּכְלָהוּ תָּלִי בְּמִכְרָם בְּכֶסֶף
צְדִיק. וּכְדִין שָׂרוּ לְאִשְׁתֵּי עֶבְדָא שְׁבַע עַל חַטָּאתָם.
וְאִתְגְּזַר עַלִּיהוֹן בְּגָלוּתָא דְּכָבֵל, שְׁבַעִין שָׁנִין, בְּחוּבִין
דְּשִׁמְטָה וַיּוּבַל, דְּתִלְיִין בְּשִׁבְת הַגְּדוֹל, וְשִׁבְת סָתָם.

וּלְבַתָּר אָתוּ לְאַרְעָא קִדִּישָׁא, וְאִתֵּי־שִׁבּוּ בָּהּ
אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שָׁנִין, לְתַשְׁלוּם
שְׁבַעִין שָׁבוּעִין, וְשְׁבַעִין שָׁנִין, עֶשְׂרָה שָׁנִין לְכָל
יּוֹמָא, מֵאִינּוֹן דִּינְקִין מִשְׁבִּיעֵי, דְּשִׁבְת הַגְּדוֹל אוּף

לשון הקודש

בַּחֲטָאִים שֶׁל שִׁמְטָה וַיּוּבַל, שְׁתֵּלוּיִם
בְּשִׁבְת הַגְּדוֹל וְשִׁבְת סָתָם.

אַחַר כֵּן בָּאוּ לְאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה וְהִתְיַשְׁבוּ
בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, לְתַשְׁלוּם
שְׁבַעִים שָׁבוּעוֹת וְשְׁבַעִים שָׁנָה, עֶשֶׂר
שָׁנִים לְכָל יוֹם, מֵאוֹתָם שְׁיִזְנְקִים
מִשְׁבִּיעֵי, שְׁנָם שִׁבְת הַגְּדוֹל אוּף כֵּן
נִקְרָאת שְׁבִיעֵי מִשְׁמָה לְמַעְלָה, שְׁכוּלָל
בְּאַחַד זְכוּר וְשְׁמוּר. אַחַר כֵּן הִתְקַיְּמוּ
אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּאַרְצָן עַל כַּח

שִׁבְת, שִׁבְתוֹב (שְׁמוֹת לא) לְדַרְתָּם בְּרִית
עוֹלָם, וּבְרִית מִיָּלָה, שִׁבְתוֹב (ירמיה יא)
וּבִשְׂר קִדְש יַעֲבֵרוּ מֵעֲלֶיךָ, וּבְרִית הַצְּדִיק
שְׁמַכְרוּ אוֹתוֹ.

וְחַבַּל בְּדִרְגָּה אַחַת – שִׁבְת וּבְרִית מִיָּלָה
וְצְדִיק. וְזֶהוּ סוּד (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי
יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, וּכְלָם
תּוֹלָה בְּמִכְרָם בְּכֶסֶף צְדִיק. וְאִזּוּ הִתְחִילוּ
לְהַשְׁתַּעֲבֵד שְׁבַע עַל חַטָּאתָם, וְנִגְזַר
עֲלֵיהֶם בְּגָלוּת בְּכָל שְׁבַעִים שָׁנָה

הָבִי אִיקָרִי שְׁבִיעֵי מִתָּא לְעִילָא. דְּכֵלִיל בְּאַחַד
זְכוּר וְשָׁמוֹר. וּלְבַתֵּר אֶתְקַיְימוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין
שָׁנִין בְּאַרְעָא, עַל חֵילָא דְאַזְרִייתָא, דִּהְווּ מִתְעַסְקִי.

וְכֵן גַּרְם חוֹבָא דְשִׁנְאָת חֲנָם, אֶתְעָרִי שִׁנְאָת חֲנָם
דְּבִקְדָּמִיתָא. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּשְׁנְאוּ אוֹתוֹ,
לְהֵהוּא זַבְּאָה. וּכְדִין יְהִיב לֹון קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא,
בְּיַד מֵאן דְּסָנִי לֹון שִׁנְאָת חֲנָם. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב,
בְּאֲדוּם, (יחזקאל לה ה) יַעַן הָיִיתָ לָךְ אֵיבַת עוֹלָם וַתִּגְר
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֶרֶב.

וּכְדִין אֶתְפָּרַע מִנְיָהּ, עַל יְדֵי מִנְיָנָא דְאֵינוֹן
שָׁנִין, דְּחֶסְרוּ מִרְזָא דְשִׁבְעַ עַל חֲטָאֵתִיכֶם.
תָּא חֲזִי, כִּד תְּמַנֵּי עֶשְׂרִים וַתְּרִין שָׁנִין שִׁבְעַ זְמַנִּין,
לְכָל חַד מֵאֵינוֹן עֶשְׂרָה דְזַבְּיֵנוּ לֵיהּ, הָווּ לְהוּ אֶלְפָּה
וַחֲמִשׁ מָאָה וְאַרְבָּעִין.

לשון הקודש

התורה שהיו מתעסקים.

וישראל על ידי חרב.

וּבְשִׁנְאָתֵם הֲחָטָא שֶׁל שִׁנְאָת חֲנָם,
הַתְּעוּרָרָה שִׁנְאָת חֲנָם כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה.
זֶהוּ שְׁכֵתוּב (בראשית לו) וַיִּשְׁנְאוּ אוֹתוֹ, אֶת
אוֹתוֹ הַצְּדִיק, וְאֵז נָתַן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּיַדֵּי מִי שִׁשְׁנָא אוֹתָם שִׁנְאָת
חֲנָם. זֶהוּ שְׁכֵתוּב בְּאֲדוּם, (יחזקאל לה ה) יַעַן
הָיִיתָ לָךְ אֵיבַת עוֹלָם וַתִּגְר אֶת בְּנֵי

וְאֵז נִפְרַע מֵהֶם עַל יְדֵי מִנְיָן אוֹתָן הַשָּׁנִים,
שֶׁחֶסְרוּ מִסוּד שֶׁל שִׁבְעַ עַל חֲטָאֵתִיכֶם.
בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁתְּמַנֵּה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה
שִׁבְעַ פְּעָמִים לְכָל אֶחָד מֵאוֹתָם הָעֶשְׂרָה
שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ, יֵצֵא לָךְ אֶלְפָּה וַחֲמִשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים.

וּבְדִין יתַעַר פּוֹרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל, כְּצַפְרָא דְשֶׁאֲרַת
 לְאַנְתְּרָא זְעִיר זְעִיר, עַד שְׁבַעַה עֶשְׂרֵי שָׁנִין,
 דְּאַסְתַּלַּק הֵהוּא צְדִיק דְרָגָא דְמו"ב, הֲדָא הוּא
 דְכְתִיב יוֹסֵף בֶּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רַעְיָה אֶת
 אָחָיו. דְּהָא כְּדִין יתְחַזֵּי לְמִיקָם בְּפִרְיָן, קִמְי מַדַּת
 דִּינָא, דְּהָא אֲשַׁתְּלִימוּ חוּבֵי עֲלָמָא, וּבְדִין ^{(עובדיה א}
 וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֶשָׂו
 לְקֶשׁ וּדְלָקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם.

וּבְדִין יתַעַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא טַבְּוֹן סְנִיאִין עַל
 יִשְׂרָאֵל, וַיִּתְּבַע עֲלֵבּוֹנְהוֹן, וְעֲלֵבּוֹנָא
 דְּאוּרִייתָא, דְּאוּקְרוּ בְּנוּרָא. וְדָמָא דְּאִינוּן דְּאַתְקַטְלוּ
 עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה. וּבְדִין יתְרַעֵי יוֹסֵף לְאַחֻזְהֵי, ^{(ישעיה}
 אֲפָרִים לֹא יִקְנָא אֶת יְהוּדָה וַיהוּדָה לֹא יַעַר
 אֶת אֲפָרִים.

לשון הקודש

יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֶשָׂו לְקֶשׁ וּדְלָקוּ בָהֶם
 וְאֶכְלוּם.

וְאִזְּו יַעֲזִיר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹבוֹת
 רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וַיִּתְּבַע עֲלֵבּוֹנִים וְעֲלֵבּוֹן
 הַתּוֹרָה שְׁשָׂרְפוּ בְּאֵשׁ, וְהִדָּם שָׁל אוֹתָם
 שְׁנֵהֲרָגוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ, וְאִזְּו יתְרַעֵה יוֹסֵף
 לְאַחֻיו, ^(ישעיה יא) אֲפָרִים לֹא יִקְנָא אֶת
 יְהוּדָה וַיהוּדָה לֹא יַעַר אֶת אֲפָרִים.

וְאִזְּו תתַעֲזֹרר גְּאֵלָה לְיִשְׂרָאֵל כְּבִקְר
 שְׁמַתְחִיל לְהֵאִיר מַעַט מַעַט, עַד שְׁבַע
 עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁהִסְתַּלַּק אוֹתוֹ הַצְּדִיק,
 הַדְּרָגָה שֶׁל מו"ב. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב ^(בראשית לו)
 יוֹסֵף בֶּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רַעְיָה אֶת
 אָחָיו. שְׁהֵרִי אִזְּו יִרְאֵה לְעַמֵּד בְּפִרְיָן לְפָנֵי
 מַדַּת הַדִּין, שְׁהֵרִי נִשְׁלַמוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם,
 וְאִזְּו ^(עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵית

תָּא תַּיִי דְהָכִי הוּא, דְתַנֵּן בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז
 בּוּטַל הַתְּמִיד, וּבְתַשְׁעָה בְּאָב חָרַב בֵּית
 מִקְדָּשָׁא. בְּדֹאמֵר רַבִּי יוֹסִי, מְגַלְגְּלִין זְכוּת לַיּוֹם
 זַכָּאִי, וְחוּבָה לַיּוֹם חַיִּיב. דְּבַהֲהִיא לִילְיָא אֶפִּיקוּ
 דְּבַה רְעָה עַל אֶרְעָא קַדִּישָׁא, וְאַרְיֵמוּ קַלְהוֹן
 בְּבִכְיָה, וְאֶתְקַבְּעַת לְדַרְי דְרִין.

וְדוּק וְתַשְׁבַּח, מְדַבּוּטַל הַתְּמִיד, דְּהָזָה מְכַפֵּר עַל
 חוּבֵיהוֹן, עַד דְּאֶתְחַרַּב בֵּי מִקְדָּשָׁא, בֵּין
 בְּזַמְנָא קַדְמָאָה בֵּין בְּזַמְנָא תַנִּינָא, עֶשְׂרִין וְתַרִּין
 יוֹמִין, לְקַבֵּל אֵינּוֹן עֶשְׂרִין וְתַרִּין שָׁנִין וְדָלָא חָמָא
 הָהוּא צְדִיק אֶפִּי יִקְרָא וְאַבּוּהָ, לְאַחֲזָאָה חֲכַמְתָּא
 עֵילָאָה, דְּהָא בְּהָא תַלְיָא.

וְהָא אִיתְעָרוּ חֲבֵרְיָא, דְּכַד חָרַיב מִקְדָּשָׁא מוּצְאֵי
 שַׁבַּת הֵיטָה, וּמוּצְאֵי שְׁבִיעִית, וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל

לשון הקודש

מְכַפֵּר עַל חַטָּאֵיהֶם, עַד שֶׁנְּחַרַּב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ, בֵּין בַּפֵּעַם הָרִאשׁוֹנָה בֵּין בַּפֵּעַם
 הַשֵּׁנִיָּה – עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם יוֹמִים, כְּנִגְדַּ
 עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים שְׁלָא רָאָה הַצְּדִיק
 הַהוּא אֶת פְּנֵי כְבוֹד אֱבוּי, לְהִרְאוֹת אֶת
 הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, שְׁזָה תַלּוּי בְּזָה.

וְתַרִּי הַתְּעוּרְרוּ הַחֲבֵרִים, שֶׁכְּשֶׁחַרַּב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ, מוּצְאֵי שַׁבַּת הָיָה זֶה וּמוּצְאֵי

בָּא וְרָאָה שֶׁכָּד זֶה, שֶׁשְׁנַיִנוּ בֵּינּוּ בְּתַמּוּז
 בְּטַל הַתְּמִיד, וּבְטִי בְּאָב חָרַב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מְגַלְגְּלִים
 זְכוּת לַיּוֹם זַכָּאִי, וְחוּבָה לַיּוֹם חַיִּיב.
 שְׂבָאוֹתוֹ הַלֵּילָה הוּצִיאוּ דְּבַה רְעָה עַל
 הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְהִרְיֵמוּ קוֹלָם בְּבִכְיָה,
 וְנִקְבְּעָה לְדַרְי דוֹרוֹת.

וְדִיק וְתַמְצָא, מִשְׁבְּטַל הַתְּמִיד, שֶׁהָיָה

יְהוֹרִיב הִיְתָה, וְהַלְוִים עֹמְדִים עַל דּוֹכְנָם, וְאוֹמְרִים
 שִׁירָה: (תהלים צד כא-כג) יְגֹדְדוּ עַל נֶפֶשׁ צְדִיק וְגו' וַיְהִי ה'
 לִי לְמִשְׁנָב וְגו', וַיֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וְגו', וְלֹא
 הִסְפִּיקוּ לֵאמֹר יַצְמִיתֶם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ גוֹיִם
 וּבְכַשׁוּם. דִּהָא אִי אָמְרוּ לֵיהּ, לָא הוּוּה לֹוֹן תַּקְנָה.

וּמוֹצְאֵי שַׁבָּת, חֲכַמְתָּא סְגִיָּאָה קָא רַמְזוּ, דְּנִפְקוּ
 מִשַּׁבָּת דִּהוּוּ רְפוּאָה לְמִפְתָּחוֹן. וּמוֹצְאֵי
 שְׁבִיעִית, דִּחְבוּ לְגַבֵּי כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוּד, אֶלָּא
 דְּנִפְקוּ מִמִּילָהּ, וְלֹא קִיַּמָּא בְּשׂר קִדְשׁ. וּמוֹשְׁמֵרְתוֹ
 שֶׁל יְהוֹרִיב, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ירמיה ב ט) עוּד אָרִיב
 אֶתְכֶם נְאֻם ה' וְאֵת בְּנֵי בְּנִיכֶם אָרִיב.

וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לֹוֹן מְגֻלוֹתָא,
 הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (זכריה ט ט) גִּילִי מְאֹד בַּת

לשון הקודש

שְׁבִיעִית, וּמוֹשְׁמֵרְתוֹ שֶׁל יְהוֹרִיב הִיְתָה, וְהַלְוִים עֹמְדִים עַל דּוֹכְנָם וְאוֹמְרִים שִׁירָה: (תהלים צד) יְגֹדְדוּ עַל נֶפֶשׁ צְדִיק וְגו' וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׁנָב וְכוּ', וַיֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וְגו'. וְלֹא הִסְפִּיקוּ לֵאמֹר יַצְמִיתֶם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ גוֹיִם וּבְכַשׁוּם. שְׁהָרִי אִם אָמְרוּ אוֹתוֹ, לֹא הִיְתָה לָהֶם תַּקְנָה. וּמוֹצְאֵי שַׁבָּת, חֲכַמְתָּא רַבָּה זֶה רַמְזוֹ,

שֶׁנִּצְאוּ מִשַּׁבָּת שֶׁהִיְתָה רְפוּאָה לְמַכְתָּם. וּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית, שֶׁחֲטְאוּ אֶל כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא עוּד אֶלָּא שֶׁחֲטְאוּ בְּמִילָהּ, וְלֹא בְּרִית בְּשׂר קִדְשׁ. וּמוֹשְׁמֵרְתוֹ שֶׁל יְהוֹרִיב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב ט) עוּד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם ה' וְאֵת בְּנֵי בְּנִיכֶם אָרִיב. וְעַתִּיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיאֵם מִן הַגְּלוּת. וְהוּוּ שֶׁפְּתוּב (זכריה ט ט) גִּילִי מְאֹד בַּת

צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מִלְכָךְ יָבֵא לְךָ צַדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא.

וְאִי תִימָא אֲמַאי אֲתִי מְשִׁיחָא מִיְהוּדָה, מִיּוֹסֵף
מִבְּעֵי לִיה. אֵלָא דִּתְרוּנִיהוּ יִיתוּן, וּבְגִין
דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָא מְקַפְּחָ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, יְהֵב
מִלְכוּתָא לְדָוִד, בְּגִין דִּהָוָה עֲשִׂירָאָה לְצַדִּיקִים,
וְשִׁבְעָאָה דְאַחִים. וְהֵכִי הוּא מִלְכוּתָא דְאַרְעָא,
כְּעִין מִלְכוּתָא דְרַקִיעָא.

סְתָרֵי תוֹרָה

פְּתַח הַהוּא יוֹדְאֵי וְאָמַר, (תהלים עג כח) וְאֲנִי קִרְבַּת
אֱלֹהִים לִי טוֹב וְגו'. תָּא חַזִּי, כִּד פֵּר נֶשׁ
אֲתַקְרִיב לְאוֹרֵייתָא דְאַקְרִי טוֹב, דְּכִתְיֹב (שם קיט)
טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ, כִּדִּין אֲתַקְרִיב לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא דְאַקְרִי טוֹב, דְּכִתְיֹב (שם קמ"ה ט) טוֹב ה' לְכָל.
וּכְדִין אֲתַקְרִיב לְמַחְזֵי זַפְּאָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה

לשון הקודש

הָאֲרִין, כְּעִין מִלְכוּת הַרְקִיעַ.

סְתָרֵי תוֹרָה

פְּתַח אוֹתוֹ הִיְהוּדֵי וְאָמַר, (שם עג) וְאֲנִי
קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב וְגו'. בֵּא וְרֵאָה,
כְּשֶׁבֶן אָדָם מִתְקַרֵּב לְתוֹרָה שְׁנַקְרָאת
טוֹב, שְׁכַתוֹב (שם קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ,
אֲזִי מִתְקַרֵּב לְקוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנַקְרָא
טוֹב, שְׁכַתוֹב (שם קמ"ה) טוֹב ה' לְכָל, וְאֲזִי

צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מִלְכָךְ יָבֵא
לְךָ צַדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא.

וְאֵם תֵּאמַר לְמָה בָּא הַמְּשִׁיחַ מִיְהוּדָה?
מִיּוֹסֵף הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלָא שְׁשֻׁנֵיהֶם
יָבֵאוּ, וּמִשּׁוּם שְׁהַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינּוּ
מְקַפְּחָ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, נִתְּן הַמִּלְכוּת
לְדָוִד, מִשּׁוּם שְׁהָיָה עֲשִׂירֵי לְצַדִּיקִים
וְשִׁבְעֵי שָׁל הָאֲחִים, וְכֵךְ הִיא מִלְכוּת

ג' אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב, וְכֵד אִיתוּ וּפְאָה, שְׂכִינְתָא
 שְׂרִיא עֲלֵיהּ, וְאוֹלִיפֵת לִיהּ רִזִּין עִילָאִין בְּאוֹרֵייתָא.
 בְּגִין דְּשְׂכִינְתָא לָא אֲזִדְוֹנָא אֶלָּא בְּטוֹב, דְּהָא צְדִיק
 וְצַדִּיק בְּחֲדָא אֲזִלִּין.

תָּא תַּזִּי, כֵּד בְּרָא קוֹדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֲלֵמָא, קַיִים
 לִיהּ וְשְׁתִּיל עַל הִנְהוּ שִׁיתָא יוֹמִין עִילָאִין,
 וְשְׂבִיעָא דְעֲלִייהוּ, דְּבִגְיִינָה דְשְׂבִיעָא דְאֶקְרִי
 צְדִיק, מִתְזַנֵּין עִילָאִין וְתִתְאִין, וְעֲלִיהּ קַיִמִין, וְכִיהּ
 מִסְתַּמְכִין, וְהוּא יְסוֹדָא וְשִׂרְשָׁא דִילְהוֹן.

הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קמה טו) עֵינֵי כָל אֱלִיךָ
 יִשְׁבְּרוּ וְגו'. עֵינֵי כָל אֱלִיךָ יִשְׁבְּרוּ, לְהֵהוּא
 מִשָּׁח רַבּוֹת עֲלָאָה, דְּנִגִּיד מְמוֹחָא סְתִימָאָה דְכָל
 סְתִימִין, לְהֵאֵי כ"ל. וְכִדִּין וְאַתָּה נּוֹתֵן לָהֶם אֶת
 אֲכָלָם בְּעֵתוֹ, דְּהֵאֵי כָל כֵּד אֲתַעַר לְכַלָּה, דְּאִיהִי

לשון הקודש

שְׂעֲלִיחָם, שְׂבִיעָא בִּילוּ שֶׁל הַשְּׂבִיעֵי שְׂנַקְרָא
 צְדִיק גְּזוֹנִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְעֲלִיו
 עוֹמְדִים, וְבוּ גְסָמְכִים, וְהוּא הַיְסוֹד
 וְהַשְּׂרֵשׁ שֶׁלָּהֶם.

זֶהוּ שְׂפִתוֹב (תהלים קמה) עֵינֵי כָל אֱלִיךָ
 יִשְׁבְּרוּ וְגו'. עֵינֵי כָל אֱלִיךָ יִשְׁבְּרוּ, לְאוֹתוֹ
 שְׂמֵן מִשָּׁחָה עֲלִיוֹן שְׂשׁוּפֵעַ מִהֶמְחָה הַנְּסִתָּר
 שֶׁל כָּל הַנְּסִתָּרִים לְכ"ל הַזֶּה. וְאִזּוּ, וְאַתָּה
 נּוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. שֶׁהַכָּל הַזֶּה,

מִתְקַרֵּב לְהִיּוֹת צְדִיק, כְּמוֹ שְׂנַקְרָא (ישעיה
 א) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב, וּכְשֶׁהוּא צְדִיק,
 שְׂכִינָה שׁוֹרָה עֲלָיו, וּמְלַמֶּדֶת אוֹתוֹ סוֹדוֹת
 עֲלִיוֹנִים בְּתוֹרָה, מְשׁוּם שְׂאִין מִתְחַבֵּרֶת
 שְׂכִינָה אֶלָּא עִם טוֹב, שֶׁהֲרֵי צְדִיק וְצַדִּיק
 הוֹלְכִים יַחַד.

בַּא וְרָאָה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת הָעוֹלָם, הַעֲמִיד אוֹתוֹ וְשִׁתַּל עַל שֵׁשֶׁת
 הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים הַלְלוּ, וְהַשְּׂבִיעֵי

בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְדִין הוּא לְמִירְחָם עַל עֲלֻמָּא,
וּבְלָהוּ עֲלָמִין בְּחֶדְוֵי בְּשַׁעֲשׂוּעָא.

וּבְדִין מַה בְּתִיב, (שם קמה טז) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּגּו'.
וְדָא רַעּוּא דְרַעּוּיָן, דְּנַחֲתִית מְמוּחָא
סְתִימָאָה, לְהֵאֵי כָּל. וּבִינּוֹן דְּהֵאֵי כָּל אֶתְבְּרַךְ, כּוּלְהוּ
עֲלָמִין אִיתְבְּרִיכוּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שם קמה יז) צְדִיק
ה' וּגּו', קְרוּב ה' וּגּו', רַצּוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וּגּו'.

וּכְמָא דְבָרָא הֵאֵי בְּעֲלָמָא עֵילָאָה, בְּרֻזָּא דְשְׁמִיָּה
קוּדִישָׁא, הָכִי בְּרָא בְּעֲלָמָא תַתָּאָה, שְׁיִתָּא
זְכָאֵי קְשׁוּט, וְחַד שְׁבִיעָאָה. בְּדְכְּתִיב, (קהלת ז יד) גַּם
אֶת זֶה לְעֵמֶת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וּכְדִי וְרַמּוֹ חוּבִין, וְדָחוּ לְתַחוּא כָּל דְּאִיקְרִי צְדִיק
מֵאֲתָרֵיהּ, (דף 17 ע"א) בְּדְכְּתִיב, (עמוס ב ו) עַל
מְכָרָם בְּכֶסֶף צְדִיק. אָמַר קוּדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָנָּא

לשון הקודש

וגו'.

וּכְמוֹ שֶׁבְּרָא אֶת זֶה בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן בְּסוּד
שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ, כִּי בְּרָא בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
שְׁשָׁה צְדִיקֵי אָמַת, וְאֶחָד שְׁבִיעֵי, בְּכַתּוּב
(קהלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעֵמֶת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.
וּכְשֶׁנֶּרְמָו הַחֲטָאִים וְדָחוּ אֶת אוֹתוֹ כָּל,
שְׁנַקְרָא צְדִיק, מְמָקוֹמוֹ, בְּכַתּוּב (עמוס ב) עַל
מְכָרָם בְּכֶסֶף צְדִיק, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

בְּשִׁמְתְּעוּרָר אֵל הַכֹּלָה, שֶׁהִיא בְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. וְאֵז הוּא לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְכָל
הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁמְחָה וּשְׁעֲשׂוּעָא.

וְאֵז מַה כְּתוּב? פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּגּו'. וְזֶה
רַצּוֹן הַרְצוֹנוֹת, שְׁיִוָּרַד מִן הַמַּחַ הַנִּסְתָּר
לְכָל הַזּוֹאֵת, וּבִינּוֹן שֶׁהַכֹּל הוּזוּ מֵתְבְּרַכָּת,
כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּבְּרָכוּ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב צְדִיק
ה' וּגּו', קְרוּב ה' וּגּו', רַצּוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה

גִּזְרָנָא דִּיהֵא עֲלָמָא תַּתְּאָה בְּגִוּוֹנָא דְעֲלָמָא עִילָאָה,
וְיֵהֵא תְּהוּא צַדִּיק שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וְיִהְיוּן כָּל בְּנֵי
עֲלָמָא, מִתְּבָרְכִין עַל יְדוּי.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית מט כב) בֵּין פֶּרֶת יוֹסֵף, דְּהָא
לִית בְּכָל שְׁיִיפֵי גּוֹפָא דִּיעֲבִיד פִּירִין, אֶלְא
הֵא צַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם. וּבֵין פֶּרֶת עֲלֵי עֵין, מֵאֵי
קָא מִיִּירֵי.

אֶלְא, בְּמָה דְּהֵא עֵין קִיּוּמָא דְגַלְגַּלָּא, דְּלֵא יִכְלָא
גַלְגַּלָּא לְאַתְקִימָא, אֶלְא בְּבַת עֵין דִּילִיהּ.
הָכֵי יוֹסֵף אִיהוּ בְּעֵין לְכָל אֵינוּן שְׂתָא דְסַחְרִין לִיהּ.
מִיִּמִּינִיהּ תִּלְתָּא, וּמִשְׂמָאלָא תִּלְתָּא, וְאִיהוּ מְקַיִם לוֹן.
וְהָכֵי אִיהוּ לְכָל עֲלָמָא, דְּהֵא עֲלָמָא לֹא קִיּוּמָא
אֶלְא עַל אֵינוּן שִׁיתָא, וְשְׂבִיעָאָה דְעֲלִיָּהּ. (דף 17 ע"א) *

לשון הקודש

אֶלְא כְּמוֹ שֶׁהָעֵין הִזוּ קִיּוּם הַגַּלְגַּל, שְׂאִין
יְכוּל הַגַּלְגַּל לְהִתְקַיֵּם אֶלְא בְּבַת הָעֵין
שְׁלוֹ, כִּד יוֹסֵף הוּא בְּעֵין לְכָל אוֹתָם
הַשְּׂשָׁה שְׂפוּבָבִים אוֹתוֹ, מִיִּמִּין שְׁלִשָּׁה
וּמִשְׂמָאל שְׁלִשָּׁה, וְהוּא מְקַיֵּם אוֹתָם, וְכִד
הוּא לְכָל הָעוֹלָם, שְׂהָרֵי הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד
אֶלְא עַל אוֹתָם הַשְּׂשָׁה, וְהַשְּׂבִיעִי
שְׂמַעְלֵיהֶם.

הוא: אֵינִי גִזְרָתִי שִׁיְהִיָּה הָעוֹלָם הַתְּחַתָּוִן
כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְיִהְיֶה אוֹתוֹ הַצַּדִּיק
שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וְיִהְיוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
מִתְּבָרְכִים עַל יְדוּי.

זֶהוּ שְׂכַתּוּב (בראשית מט) בֵּין פֶּרֶת יוֹסֵף,
שְׂהָרֵי אֵין בְּכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף שְׂנַעֲשָׂה
פְּרוֹת, אֶלְא רַק הַצַּדִּיק יִסּוּד עוֹלָם הֵהָּ.
וּבֵין פֶּרֶת עֲלֵי עֵין, מֵה זֶה אוֹמֵר?

וּקְרָא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיק בְּרֹזָא דְשַׁבְּתָא.
 וְנָח בֵּיהּ, וַאֲנַח בֵּיהּ כָּל בְּרַכָּאן, לְבְרַכָּא כָּל
 שְׂאָר יוֹמִין. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כ יא) וַיֵּנַח בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בִּרְךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מֵאֵן יוֹם
 הַשַּׁבָּת, הָיִי אִימָא דָּא צַדִּיק.

אֲמַר לֹזֵן קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתוֹן חֲלִלְתוֹן לְהֵאִי
 שַׁבְּתָא, דְּאֲנָא גְזַרְנָא דִּיהֵא מְלֹךְ עַל כָּל שְׂאָר
 יוֹמִין, וְאֲתוֹן עֲבַדְתוֹן יְתִיה עֶבֶד עֲבַדִּין, אִוְף אֲתוֹן
 תְּסַבְּלוֹן הַהוּא עֲבוּדָה קִשְׂיָא.

(תא חזי, כפּוּחַ שְׁנֵין יְתִיב הַהוּא צַדִּיק, דְּלָא הוּא לְאַבּוּחֵי, כ"ב שְׁנֵין. הָא אֲנּוּן יְתִבּוּ
 בְּמַצְרִים כ"ב שְׁנֵין, לְכָל שְׁבַטָא מֵאִינוּן עֶשֶׂר שְׁבַטִין דּוּבִינּוּ לִיהּ. לְפּוּם הוֹשְׁבָנָא הוּוּ מֵאֲתָן
 וְעֶשְׂרִים שְׁנֵין לְכֻלָּהּ, דַּל מוֹנִינֵיהּ עֶשֶׂר שְׁנֵין דְנִבִּיתוּ לֹזֵן בִּי דִינָא דְלְעִילָא, בְּגִין עֶשֶׂר שְׁבַטִין
 קְדִישִׁין דְּמִיתוּ תַּמּוֹן בְּמַצְרִים, אֲשֶׁתְּאַרוּ מֵאֲתָן וְעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, רַד"ו שְׁמַה).

לשון הקודש

תְּסַבְּלוּ אוֹתָהּ עֲבוּדָה קִשְׂיָא.

(בא ורְאָה כפּוּחַ שְׁנֵים יֵשֵׁב אוֹתוֹ צַדִּיק, שְׁלֵא רְאָה
 אֵת אָבִיו עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. הָרִי הֵם יֵשֵׁבוּ
 בְּמַצְרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, לְכָל שְׁבַט מֵאוֹתָם
 עֶשְׂרֵת הַשְּׁבַטִים שְׁמֹכְרוּ אוֹתוֹ. לְפִי הַחֲשׁוֹבּוֹן הָיוּ
 מֵאֲתַם וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְכֻלָּם, תּוֹרִיד מֵהֶם עֶשֶׂר שְׁנֵים
 שָׁנְכוּ לָהֶם בֵּית דִּין שְׁלַמְעֵלָה בְּשִׁבְלֵי עֶשְׂרָה שְׁבַטִים
 קְדוּשִׁים שְׁמָתוֹ שֵׁם בְּמַצְרִים, נִשְׁאַרוּ מֵאֲתַם וְעֶשֶׂר,

(זהו שְׁכָנוּב (בראשית מב) רַד"ו שְׁמַה.)

וּקְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיק בְּסוּד
 הַשַּׁבָּת, וְנָח בּוֹ, וְהִנִּיחַ בּוֹ כָּל הַבְּרַכּוֹת
 לְבְרַךְ אֵת כָּל שְׂאָר הַיּוֹמִים. זֶהוּ שְׁכָנוּב
 (שמות ט) וַיֵּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בִּרְךְ ה'
 אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת. מִי זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת? הָוּה
 אֲמַר, זֶה הַצַּדִּיק.

אֲמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲתֵם
 חֲלַלְתֶּם אֵת הַשַּׁבָּת הַזֶּה שְׂאֵנִי גְזַרְתִּי
 שִׁיהִי מְלֹךְ עַל כָּל שְׂאָר הַיּוֹמִים, וְאֲתֵם
 עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ עֶבֶד עֲבָדִים – אִף אֲתֵם

אָמַר לֹאן יַעֲקֹב, בְּבָעוּ מִיַּנְיָכוֹ, חוּתוֹ לְגָלוּתָא,
 וּנְכִיתוֹ אֵינוֹן חוּבִין וְלֹא יתְחַרַּב עֲלֵמָא
 בְּכַפְנָא, דְּהָא לֵית בְּכוּ מֵאן דִּיזוֹן לְכוּ קוּדְשָׁא
 בְּרִידָא הוּא, בַּר עַל יְדָא דְּהָהוּא צַדִּיק דְּזַבִּינְתוּן.
 הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים קמה טז) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ
 וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. עַל יְדֵי דְּמֵאן, עַל יְדָא
 דְּכ"ל. הָדָר פְּרִישׁ מֵאן הָאֵי כָּל, צַדִּיק, הָדָא הוּא
 דְּכְתִיב, צַדִּיק ה' וְגו'.

וּבְגוּזָא דָּא לְתַתָּא, עַל יְדָא דְּהָאֵי צַדִּיק, הָוָה
 לֵיהּ לְעֲלָמָא שְׂזִיבוּתָא, בְּאֵינוֹן שְׁבַע שְׁנֵי
 כַּפְנָא. וְעַל דְּמִנְעוּ בְּרַכָּאן מִשְׁבַּע דְּרַגִּין עִילָאִין,
 אֵיתְעָרוּ דְּרַגִּין דְּסַטְרָא אַחְרָא עֲלֵיהּוּ בְּחוּבֵיהּוּ.

בִּיּוֹן דְּנַחַת יַעֲקֹב שְׁלִימָא לְמַצְרַיִם, הוּא וְכָל אֵינוֹן
 שְׁבַטִין, וְחֵמוֹ עֲלָמָא תַתָּא בְּגוּזָא דְּעֲלָמָא

לשון הקודש

הַזֶּה - צַדִּיק. זֶהוּ שְׁכַתּוּב צַדִּיק ה' וְגו'.
 וּבְכֵמוֹ זֶה לְמַטָּה, עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה,
 הֵיטָה לּוֹ לְעוֹלָם הַצֵּלָה בְּאוֹתָן שְׁבַע שְׁנוֹת
 רַעֲב. וְעַל שְׁמִנְעוּ בְּרַכּוֹת מִשְׁבַּע הַדְּרָגוֹת
 הַעֲלִיּוֹנוֹת, הַתְּעוֹרְרוּ דְּרָגוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל
 הַצַּדִּיק הַזֶּה עֲלֵיהֶם בְּחַטָּאֵיהֶם.
 בִּיּוֹן שְׂרַד יַעֲקֹב הַשְּׁלָם לְמַצְרַיִם, הוּא

אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, רְדוּ
 לְגָלוּת, וּנְכוּ אוֹתָם הַחַטָּאִים וְלֹא יתְחַרַּב
 הָעוֹלָם בְּרַעֲב, שְׁהָרִי אֵין בְּכֶם מִי שְׂזוֹן
 אֲתָכֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט עַל יְדֵי
 אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שְׁמַכְרָתֶם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים
 קמה) פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן.
 עַל יְדֵי מִי? עַל יְדֵי "כ"ל". הָזֶר וּפְרַשׁ מִי הַכָּל

עֵילָאָה, דְּעַל יָדָא דְּהַהוּא צַדִּיק מִיתָנּוּן עָלְמָא, הָדָא
הוּא דְּכְתִיב, הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ.

הוּא הַמְּשַׁבֵּיר, מֵאֵי מְשַׁבֵּיר. אֵלָא שׁוֹבֵר הוּא
בְּקַדְמֵיתָא מֵעָלְמָא עֵילָאָה. בְּדְכְתִיב, (שם)
עֵינֵי כָל אֱלִיָּד יִשְׁבְּרוּ. וּבְתַר מְשַׁבֵּיר
לְעָלְמָא תַּתְּאָה.

וּמִנָּא לָן דְּיוֹסֵף אֶקְרִי כָּל. דְּכְתִיב (מ"א ה)
וּבְלָכַל וְדַרְדַּע. וְתֵאנָא, כְּלָכַל זֶה יוֹסֵף,
דְּכְתִיב (בראשית מט כד) וַיְבַלְכַל, וְכְתִיב מִשָּׁם רוּעָה
אֶבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכַד חָמָא יַעֲקֹב שְׁלִימָא כָּל דָּא, וְחָמָא כָּל אֵינוֹן
שְׁבַע שָׁנִין עֵילָאִין, דְּאֶסְתַּכְּמוּ לְמַהוּי כְּפִנָּא
בְּעָלְמָא, עַל חוּבָא דְּגֵרְמוּ בְּנוֹי, לְזַבְנָא לְהֵאֵי זַבְנָא
קְדִישָׁא, וְלֹאֲפָקָא לִיהּ מֵאַתְרֵיהּ. בְּדִין צַלִּי לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְאַעֲדֵי מְנַהוֹן חֲמִשׁ שָׁנִין.

לשון הקודש

וּמִנָּיִן לָנוּ שְׁיוֹסֵף נִקְרָא כָּל? שְׁכַתוּב
(מלכים א-ה) וְכַלְכַל וְדַרְדַּע. וְלְמַדְנֵג, כְּלָכַל
זֶה יוֹסֵף, שְׁכַתוּב וְכַלְכַל, וְכַתוּב (בראשית
מט) מִשָּׁם רָעָה אֶבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּבְשָׂרָאָה יַעֲקֹב הַשְּׁלָם כָּל זֶה, וְרָאָה כָּל
אוֹתָן שְׁבַע שָׁנִים עֲלִיוֹנוֹת שְׁהַסְפִּימוּ
שִׁיחֵיהּ רָעַב בְּעוֹלָם עַל הַחֲמָא שְׁגֵרְמוּ
בְּנוֹי, שְׁמַכְרוּ אֶת הַצַּדִּיק הַקּוּדֹשׁ הַזֶּה

וְכָל אוֹתָם הַשְּׁכַטִּים, וְרָאוּ הָעוֹלָם
הַתְּחַתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׁעַל יְדֵי
אוֹתוֹ הַצַּדִּיק גִּזּוֹן הָעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכַתוּב
(בראשית מב) הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ.

הוּא הַמְּשַׁבֵּיר - מַה זֶה מְשַׁבֵּיר? אֵלָא
מוֹשֵׁף הוּא בְּרָאשׁוֹנָה מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
כְּפַתּוּב עֵינֵי כָל אֱלִיָּד יִשְׁבְּרוּ, וְאַחַר כֵּן
מְשַׁבֵּיר לְעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן.

מֵאֵי טַעַמָא חֲמִשׁ שָׁנִין, אֶלְא תָא חַוִּי, רָזָא
 דְּמִלְתָא הָכִי הוּא, בְּאֵינוּן יוֹמִין עִילָאִין,
 אִיהוּ אֶחִיד בְּחַמְשָׁא, דְּהָכִי הוּא מִתְתָא לְעִילָא.
 אֲבָל בְּאֵינוּן תִּרִין דְּעֵלִיה, דְּאַחְדִּין בְּחוּ אֲבָהָתוּי,
 לָא הָוָה לִיה רְשׁוּתָא לְבַטְלָא מִיְדֵי, וְעַד חוּלְקִיה
 בְּאֵינוּן בְּטַל גְּזִירָה, וְלָא יִתִּיר.

וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק נָמִי עָבִיד הָכִי, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
 (בראשית מז ב) וּמִקְצֵה אָחִיו לָקַח חַמְשָׁה אֲנָשִׁים
 וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי פְרַעֲה. מֵאֵן אֵינוּן, חַמְשָׁה אֵינוּן דְּלָא
 סְנִי לִיה, הָדָא הוּא דְכְתִיב וְהוּא נֶעַר אֶת בְּנֵי
 בְּלָהָה וְגו'. אָמַר בְּדָאֵי אֶתוּן זַכָּאִין, לְמִיָּקָם בְּהָאֵי
 פְּרַעֲה דְפְרַעֲזוּ אֶחֱיָכוּן. לִפְנֵי פְרַעֲה, מֵאֵן פְּרַעֲה, דָּא
 דִּינָא עִילָאָה, דְּקִיָּמָא לְאַתְפְּרַעָא מִחוּבֵי עֲלָמָא.

לשון הקודש

וְגַם יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָשָׂה כֵּן. וְהוּוּ שְׁכַתוּב
 (בראשית מז) וּמִקְצֵה אָחִיו לָקַח חַמְשָׁה
 אֲנָשִׁים וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי פְרַעֲה. מִי אֵלוּ?
 חַמְשָׁה הֵם שְׁלָא שׁוּנָא לְהֵם. וְהוּוּ שְׁכַתוּב
 וְהוּא נֶעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְגו'. אָמַר, בְּדָאֵי
 אֶתֵם הַזַּכָּאִים לְעַמְד בְּפְרַעֲה זֹו שְׁפְרַעֲזוּ
 אֶחֱיָכֶם. לִפְנֵי פְרַעֲה, מִי הַפְּרַעֲה? זֶה הַדִּין
 הָעֲלִיּוֹן שְׁעוּמַד לְהַפְרַע מִחֻטָּאֵי הָעוֹלָם.

וְלַהּוּצִיאוּ מִמְקוּמוּ, אִזּוּ הַתְּפַלֵּל לְקָדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְהַסִּיר מֵהֶם חֲמִשׁ שָׁנִים.
 מָה הַטַּעַם חֲמִשׁ שָׁנִים? אֶלְא בָא וּרְאָה,
 סוּד הַדְּבָר כֵּן הוּא, בְּאוֹתָם יָמִים
 עֲלִיוֹנִים הוּא אוּחוּ בְחַמִּישֵׁי, שְׁפָךְ הוּא
 מִמְטָה לְמַעְלָה. אֲבָל בְּאוֹתָם הַשָּׁנִים
 שְׁעֲלִיו, שְׁאוֹחִים בְּהֵם אֲבוֹתָיו, לָא הָיָה
 לוֹ רְשׁוּת לְבַטֵּל דְּבָר, וְעַד חֲלָקוּ בְּהֵם
 בְּטַל הַגְּזִירָה, וְלָא יוֹתֵר.

וְכַד אֶשְׁתְּלִימוּ אֵינֹן יוֹמִין דְּאֶתְגְּזֹר עַל־יְהוּ
 לְמִיתָב בְּגִלוּתָא, בְּדִין קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא
 אִיתְעַר בְּרַחֲמוּהִי סְגִיֵּאִין עַל־יְהוּ, וּבְדִינָא עַל אֵינֹן
 דְּאֶשְׁתַּעְבְּדוּ בְּהוּ, וְאַפִּיק לֹזֵן מִתַּמָּן.

בִּינֹן דְּמָטוּי לְמָרְהָ, קָמַת מִדַּת דִּינָא קַמִּי קוּדְשָׁא
 בְּרִידָּהּ הוּא, וְאַמְרָה, וְאִידָּהּ יִפְקֹן יִשְׂרָאֵל
 מִגְּלוּתָא, וְהָא כְּתִיב בְּאֻרִייתָא דְּמִמִּירָא תִּירִי אֶלְפִי
 שְׁנִין מִקַּמִּי דְּאֶתְבְּרִי עֲלֵמָא, דְּעַל חַד שְׁבַעָה עַל
 חוּבִיהוֹן אִית לְהוֹן לְמִיסְבַּל, בְּגִין הֵהוּא פְּרָצָה
 רַבְתָּא דְּפְרָצוּ וְחִבּוּ בְּהֵהוּא זַפָּאָה קְדִישָׁא.

אָמַר לִיה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָכִי הוּא דִּינָא,
 מִיהוּ בְּאֻרִייתָא קְדִישָׁתָא, אִית לִי מִתְנָה
 טוּבָה, וְשַׁבַּת שְׁמָהּ, וְכַד אֵינֹן נְטָרִין לָהּ, אִיהוּ
 קְיֵימָא בְּהֵהוּא אֲתֵר, לְסַגְרָא הֵהוּא פְּרָצָה דְּפְרָצוּ.

לשון הקודש

לפני שנבכרא העולם, שעל אחד פי
 שבָּעָה על חֲטָאָם יש לָהֶם לְסַבַּל, משום
 אותה הפְּרָצָה הַגְּדוּלָה שְׁפָרְצוּ וְחֲטָאוּ
 בְּאוֹתוֹ צְדִיק קְדוֹשׁ.

אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּךָ הוּא
 הַדִּין! אֲבָל בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יש לי מִתְנָה
 טוּבָה וְשַׁבַּת שְׁמָהּ, וּבְשֵׁהֶם שׁוֹמְרִים
 אוֹתָהּ, היא עוֹמְדַת בְּאוֹתוֹ מְקוּם לְסַגְרָא
 אוֹתָהּ הַפְּרָצָה שְׁפָרְצוּ, שְׁאוֹתוֹ הַצְּדִיק

וּבְשֵׁנֵי שְׁלָמוֹ אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם
 לְשַׁבַּת בְּגִלוּת, אִזִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַתְּעוֹרֵר בְּרַחֲמִים רַבִּים עֲלֵיהֶם, וּבְדִין עַל
 אוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּעְבְּדוּ בָּהֶם, וְהוֹצִיא אוֹתָם
 מִשָּׁם.

בִּינֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְמָרְהָ, עֲמָדָה מִדַּת הַדִּין
 לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאַמְרָה: וְאִידָּהּ
 יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת, וְהָרִי פְּתוּב
 בַּתּוֹרָה שֶׁהִיָּתָה נִסְתָּרַת אֶלְפִים שָׁנָה

דִּהְיֶה הוּא צְדִיקָא שְׁבִיעָאָה בְּהַ אָחִיד, וּכְדָאי הִיא
לְכַפְרָא עַל הַהוּא חוּבָא.

הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות טו כה) וַיִּצְעַק אֶל ה'.
מֵאֵן וַיִּצְעַק, דָּא מִדַּת דִּינָא, דְקָיִמָא
וְצוּחָא קַמִּיה. וַיִּזְרְחוּ ה' עֵץ, דָּא אֲוִרִיתָא,
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַפְּיִים, מֵאֵן אֵינוֹן
מַיִם, מַיִם הַיְדוּנִים דְקָמוּ לְאַתְפְּרָעָא מִינֵיהוּ,
וּכְדִין וַיִּמְתְּקוּ הַפְּיִים, אַבְסִימוּ וְדָאי, דְהָא חֲזוּ
אֲסוּזָתָא רַבָּתָא לְהַהוּא חוּבָא.

וּמִנָּא לֵן דְבַמְרָה אַתְפְּקְדוּ. דְכְתִיב (דברים ה
יב) שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר
צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאָמַר מֶר, כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ, בְּמִרָה.
אָמַר לֵן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אִי אַתּוֹן נְטַרִין
לְהַאי שְׁבִיעָאָה עֵילָאָה, לִית רְשׁוֹ לְמִדַּת דִּינָא

לשון הקודש

הַשְּׁבִיעִי אַחוּז בְּהַ, וּכְדָאי הוּא לְכַפְרָא עַל
אוּתוֹ הַחֲטָא.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. מִי
וַיִּצְעַק? זוּ מִדַּת הַדִּין שְׁעִמְדָה וְצִרְחָה
לְפָנָיו. וַיִּזְרְחוּ ה' עֵץ - זוּ הַתּוֹרָה. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים
בָּהּ. וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַפְּיִים - מִי הֵם הַפְּיִים?
הַפְּיִים הַיְדוּנִים שְׁקָמוּ לְהַפְרָע מַהֵם, וְאִזּוּ

וַיִּמְתְּקוּ הַפְּיִים, שְׁנַמְתְּקוּ וְדָאי, שְׁהֲרִי רָאוּ
אֶת הַרְפּוּאָה הַגְּדוּלָה לְאוּתוֹ הַחֲטָא.

וּמִנֵּין לָנוּ שְׁבַמְרָה נְצַטְנוּ? שְׁכָתוּב (דברים
ה) שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר
צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאָמַר מֶר, כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ -
בְּמִרָה. אָמַר לָהֶם הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִם
אַתֶּם שׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׁבִיעִי הַעֲלִיזוּן הַזֶּה,
אִין רְשׁוֹת לְמִדַּת הַדִּין לְקַמְרַג עֲלִיכֶם. זֶהוּ

לְקַטְרְגָא בְּכוּ. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות טו כה) שָׁם שָׁם
לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט.

וְעַל דָּא תְּנִינן, יְכוּלָהּ הִיא שַׁבַּת שְׁתַּרְחַם עָלֵינוּ,
וַיִּקְבְּצֵנוּ קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מִן גְּלוּתֵינוּ,
וְאַלְמָלֵי שְׁמָרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת בְּהַלְכָתָן,
מִיַּד נִגְאָלִים.

תָּא חַוִּי, כִּד גְּרָמוּ חוּבִין, וְהֵא שַׁבַּת לָא אֶתְנַטִּיר
כְּדָקָא חַוִּי, כְּדָא שְׁבַחְתָּן דְּאַזְהַר לֹון נְבִיאָה
עִילָאָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ירמיה יז כא) כֹּה אָמַר ה'־
הַשְּׁמָרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
וְהִבֵּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם. מַאי וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא.
אַלָּא אָמַר לֹון, בְּכַעַז מִיַּנְיִכוֹ, לָא תִשְׂאוּ מִשָּׂא
דִּיהֵהוּא חוּבָא דְשַׁבַּת עָלֵינוּ.

וְאִי אַתּוֹן נְטָרִין לִיהּ, תִּגְרָמוֹן קִיּוּמָא דְעִילָאִין
וְתַתָּאִין. דִּיהֵהוּא שַׁבַּת עִילָאָה דִּתְבַתּוֹן

לשון הקודש

שַׁבָּתוֹב (שמות טו) שָׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט.
וְעַל כֵּן שְׁנִינן, יְכוּלָהּ הִיא שַׁבַּת שְׁתַּרְחַם
עָלֵינוּ וַיִּקְבְּצֵנוּ הַקּוּדְשׁ בְּרִידָה הוּא
מְגֻלוּתֵנוּ, וְאַלְמָלֵי שְׁמָרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי
שַׁבָּתוֹת בְּהַלְכָתָן, מִיַּד נִגְאָלִים.
כֹּה אָמַר ה'־ הַשְּׁמָרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבֵּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם. מַה זֶה וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא? אַלָּא אָמַר לָהֶם:
בְּכַקְשָׁה מִכֶּם, אֵל תִּשְׂאוּ אֶת מִשָּׂא אוֹתוֹ
הַחֲטָא שֶׁל הַשַּׁבַּת עָלֵיכֶם.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אַתֶּם תִּגְרָמוּ
אֶת קוּיֹם הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּתוֹנִים, שְׂאוֹתוֹ

כֹּה אָמַר ה'־ הַשְּׁמָרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבֵּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם. מַה זֶה וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא?
בְּכַקְשָׁה מִכֶּם, אֵל תִּשְׂאוּ אֶת מִשָּׂא אוֹתוֹ
הַחֲטָא שֶׁל הַשַּׁבַּת עָלֵיכֶם.

כֹּה אָמַר ה'־ הַשְּׁמָרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבֵּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם. מַה זֶה וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא?
בְּכַקְשָׁה מִכֶּם, אֵל תִּשְׂאוּ אֶת מִשָּׂא אוֹתוֹ
הַחֲטָא שֶׁל הַשַּׁבַּת עָלֵיכֶם.